

MÄ EN BONJAA MUT MÄ SNAIJAAN KYL MITÄ BONJAA MEINAA

Heikki Paunonen *Tsennaaks Stadii, bonjaaks slangii. Stadin slangin suursanakirja.* Laatineet Heikki ja Marjatta Paunonen. Helsinki: WSOY 2000. 1381 s. ISBN 951-0-23239-4.

Pentti Saarikosken J. D. Salingerin *Sieppari ruispellossa* -romaanin käännöksestä ja Saarikosken käyttämän slangin oikeellisuudesta lienee aikoinaan oltu monta mieltä, mutta ensimmäinen oma luku-kokemukseni 1970-luvulla oli, että suomalaisen Siepparin kieli tuntui kuuluvan joillekin toisille ja ilmiselvästi kaukaiseen, tarunhoitoiseen slanginpuhujien aikaan. Se vilisi sanoja, joita en ymmärtänyt ja joiden tarkoituksia en tuntenut. Jos tuolloin, helsinkiläisenä lukiolaisena, olisin saanut käsiini vuoden 2000 tiedekirja -palkinnon voittajan, Heikki ja Marjatta Paunosen *Stadin slangin suursanakirjan*, olisi ensivaikutelmani Saarikosken Sieppari-käännöksestä ollut varmasti kovin toisenlainen. Slangi muuttuu nopeasti, kun sen puhujat muuttuvat ja maailma ympärillä muuttuu. Juuri tämä slangille ominainen kerrostuneisuus, muuttuminen ja uudistuminen on Paunosten sanakirjassa dokumentoitu perinpohjaisesti ja kattavasti.

Stadin slangia ja sen kerrostumat Paunosten sanakirjan kuvaamana ovat makrotasolla merkki kielten kohtaamisesta, suomen, ruotsin, venäjän ja englannin ainesten sekoittumisesta. Yksilön tasolla on puhuttava kielenkäytön moniäänisyydestä, helsinkiläisen slanginpuhujan kielellisen identiteetin muodostumisesta eri aineksista. Kirjan esipuheesta välittyy kuva Helsingin slangin synnystä monikielisen yhteisön yhteiseksi viestintävälineeksi. Siinä Heikki Paunonen puhuu kielellisten raja-aitojen mataluudesta tai halusta ylittää nämä raja-aidat. Hän korostaa, että kielellisen monimuotoisuutensa (suomi, ruotsi, venäjä) täh-

den Helsingin slangia poikkeaa ratkaisevasti esimerkiksi Tukholman tai Pariisin vanhoista slangeista. Ehkä vertailukohtia olisi-kin ollut kiinnostava hakea vaikkapa Prahaan tai Baltian pääkaupungeista. Toinen juttu on sitten se, että kielten kontaktit urbaaneissa yhteisöissä — myös Helsingissä — ovat myös nykyään monimuotoisia ja niistä syntyy koko ajan uusia kielimuotoja.

Paunosen 1800-luvun lopun Helsingin työläisyhteisöistä piirtämä kuva vertautuu kiinnostavalla tavalla brittiläisen sosiologin Ben Ramptonin (1995) 1990-luvun alun pohjoisenglantilaisen teollisuuskaupungin maahanmuuttajakortteleiden nuorison kielen käytön kuvaukseen. Ramptonin tutkimat, eri etnistä alkuperää edustavat nuoret käyttivät hyvin monitasoisesti ympäristönsä eri kielimuotoja ja sisällyttivät omaan kielelliseen repertuaariinsa eri etnisille ryhmille tyypillisiä ilmauksia. Tästä toisen puhujan (ja toisen etnisen ryhmän) kielelliselle alueelle astumisesta Rampton käyttää nimitystä *crossing*.

Slangin synty ja menestys olisi ehkä kuvattavissa yhdenlaiseksi *crossing*-ilmiöksi. Ramptonin tutkimien nuorten puheessa kielten vaihtelu on osoitus keskustelun moniäänisyydestä. Yksilötasolla on kyse kielellä ja kielellisillä valinnoilla leikkimisestä ja uusien näkökulmien esiin tuomisesta kielenvaihtelun avulla. Makrotasolla tärkeää on se, että pistäytymiset toisen etnisen ryhmän kielellisellä alueella synnyttävät uutta omaa puhekuultuuria ja uusia kielellisiä ja muita kulttuurisia käytänteitä.

Kun *Stadin slangin suursanakirjaa* lu-

kee Ramptonin tutkimusten läpi, sanakirjan esipuheessa kuvattu helsinkiläinen puolen-toistasadan vuoden takainen kieliyhteisö, urbaanin yhteisön ja sen kielen synty, asettuu osaksi eri puolilla maailmaa eri aikoina käynnissä olevaa suurta päättymätöntä kuvaelmaa maalta- ja maahanmuuttajista, muutoksesta, variaatiosta ja kielikontakteista: se, mikä tapahtui 1800-luvun lopun Helsingissä, tapahtui jo aikaisemmin jossain muualla ja on paraikaa käynnissä taas toisaalla. Samalla herää pohtimaan, millaisia ovat maahanmuuttajien kielten ja suomen kielen kohtaamiset nyky-Helsingissä. Tämä ulottuvuus on jäänyt suomen kielen tutkijoilta toistaiseksi kartoittamatta.

Paunosten sanakirjassa sanat paikannetaan sekä historiallisesti että maantieteellisesti. Jälkimmäisistä tiedoista paljastuu, että aineisto on koottu etenkin Sörkasta ja Kalliosta, Töölöstä sekä eteläisistä ja läntisistä kaupunginosista — yllättävän paljon on sanatietoja mukana myös Pihlajamäestä ja Maunulasta. Vaikka aikaväli ulottuu 2000-luvulle, Itä-Helsinki ja sen asukkaiden panos Stadin slangiin jää melko vähälle. Myös kirjan sisäkansien kartat kertovat teoksen ajallisista ja paikallisista painopisteistä: idässä kaupunki loppuu suunnilleen siihen, mistä Itä-Helsinki alkaa. Tätä maantieteellistä ja nykyperspektiivistä myös demografista vinoumaa tasapainottaa kymmenkunta selvästi itähelsinkiläistä lähdettä. Myös se, että keruukilpailujen kohteina ovat olleet oppilaita ympäri Helsinkiä kokoavat oppilaitokset, takaa ensivaikutelmaa laajemman maantieteellisen pohjan. Aineistolähteiden luettelon perusteella saa kuitenkin sen vaikutelman, että Stadin slangia on totuttu tallentamaan nimenomaan Helsingin niemeltä.

Sanojen merkityksen ja niiden ajallisen ja maantieteellisen paikannuksen ohella kiinnostava seikka on niiden etymologia. Kirjan esipuheessa käsitellään yleisesti ja

esimerkinomaisesti Stadin slangin alkupe-
rää ja sanastokerrostumia, mutta yksittäiset sanat jäävät ilman etymologista selitystä (esipuheessa mainittuja esimerkkejä lukuun ottamatta). Etymologioiden selvittämättä jääminen varmasti surettaa monia lukijoita, mutta samalla on heti todettava, että kyse olisi niin valtavasta urakasta, että jos siihen olisi ryhdytty, sanakirjan valmistumista olisi saatu odottaa vielä pitkään.

Slangin tutkimus on jo sinänsä kielen monimuotoisuuden kartoittamista. Yhden kielimuodon sisäisen variaation tarkka kuvaaminen on paras tapa kertoa kielellisen variaation läpituokevuudesta ja perusluonteisuudesta. Esimerkiksi sananalkuisten konsonanttien ja konsonanttiyhtymien variaation tunnustaminen sana-artikkelien laadinnassa, sijoittamisessa sekä ristikkäiset viittaukset helpottavat ratkaisevasti kiinnostuksen kohteina olevien sanojen löytämistä. Slangin variaation esittäminen on Paunosten sanakirjan suuri ansio.

Slangin äännepiirteet tuottavat uudenlaisia kokemuksia tottuneellekin sanakirjojen lukijalle. Yksi niistä on sananalkuisten konsonanttiyhtymien runsaus: *kl-*, *kn-* tai *kr-*alkuisista sanoista ei tunnu tulevan millään loppua, ja esimerkiksi *sk-*alkuisia sanoja mukana on lähes neljänkymmenen sivun verran (niistä *skr-*alkuisiakin kymmenisen sivua) ja *ts-* ja *tš-*alkuisia reilut kaksikymmentä sivua. Jopa *ju-*alkuisia sanoja on kuuden aukeaman verran. (Perussanakirjassa niitä on reilut neljä aukeamallista.) Myös jotkin yksittäiset alkukirjaimet saavat osakseen paljon enemmän hakusanoja kuin yleissuomen sanakirjoissa. Kiinnostavan retken slangin, sen puhujien ja puheenaikheiden maailmaan tarjoaa tutustuminen vaikkapa *f-*alkuisiin sanoihin.

Kirjan esipuhe sisältää selkeän ja monipuolisen kuvauksen Stadin slangin muoto-opillisista piirteistä. Samalla se sijoittaa niistä monet Suomen murteiden kartalle ja

siis paljastaa niiden »murteellisuuden».

Kirjasta aukeaa näkymiä paitsi vanhaan slangiin myös nyky-Helsingin puheenparteen. Mukana ovat yksikön ensimmäisen ja toisen persoonan pronomineiksi vakiintumassa olevat, myös nuorisolle suunnatuista sähköisistä viestimistä tutut *meitsi* ja *teitsi*, vaikka vastaavat monikon persoonapronominit (*meitsit*, *teitsit*) eivät vielä olekaan päässeet samaan seuraan. Uusimpaan slangiin perehtymättömälle varmaan outo vaikkakin nykyisessä koululaisslangissa yleinen on verbi *baittaa* 'kopioida, jäljentää; matkia'. Verbi *säätää* 'sählätä, möhliä; sählättää' puolestaan kertoo slingin tavasta kierittää kotoperäisiä yleiskielen sanoja. (Viimeksi mainitun merkitys tuntuu koko ajan laajentuvan niin, että se hahmotetaan yleensä puuhailemista ilmaisevaksi verbiksi.) Varhempi, osin jo historiaan jäänyt esimerkki yleiskielen sanojen valjastamisesta osaksi slangia on 1970-luvun adjektiivi *mielelön* ja intensiteettiadverbi *mielettöman*. Voimakkaita emotioita nostaa esiin oman sukupolveni helsinkiläisissä aikoinaan niin tuttu mutta nykyään onohduksiin jäänyt verbi *ebaa*, joka eri merkityksineen ('pilkata jotakuta; uhotta, uhkailla, isotella, soittaa suutaan, haastaa riitaa') paikannetaan kirjassa 1950–1970-luvuille. Slangin muuttuminen ja sen kytkökset kulttuurin muutoksiin havainnollistuvat tiiviisti hakusanassa *dormari*, jonka merkityksiksi ilmoitetaan: 1) 'kaalikääräyle' (1910–1950) ja 2) 'makuusali' (1980-luvulta lähtien). Niin kesämökillä työskentelevien tutkijoiden kuin nykyslangia puhuvien nuortenkin arkeen ja vapaa-aikaan kuuluu tietysti *läppis* eli *läppäri* ('kannettava tietokone'). Tämä synonyymipari muistuttaa myös slingin produktiivisimmista johtimista, joita kirjan esipuheessa selkeästi esitellään. Vanhaa stadilaista vapaa-ajan kulttuuria edustanee puolestaan *raakyglika*, jolle annetaan seuraava niukka ja arvoituksellinen selitys:

»litistetty pelinappi, jossa kanta kuitenkin on pystyssä.»

Kuvattavalle kielimuodolle tyypillisten idiomien esittäminen on kaikkien sanakirjan tekijöiden ongelma. Stadin slingin ydinverbien varaan rakentuvien idiomien kirjo tulee mainiosti esiin näitä verbejä selettävissä artikkeleissa (esimerkiksi *antaa*, *heittää*, *jättää*, *mennä*, *ottaa*, *stikkaa*, *tehdä*, *vetää*). Myös kirjan tyografiset ratkaisut tukevat näiden verbi-idiomien sarjojen hahmottamista.

Stadin slangin suursanakirja tarjoaa erityisen antoisan retken Stadin nimimailmaan. Teokseen liittyvä kartta sekä sisäkansien kartat («Stadin kundin kartta» 1910–1920-luvuilla ja 1940–1950-luvuilla) ohjaavat kiinnostunutta kulkijaa niin kadonneille kuin vieläkin olemassa oleville Helsingin kaduille, toreille ja luonnonpaikoille, eri kaupunginosiin. Mutta myös itse sanakirja-artikkelit ja niihin sisältyvät sadat erisnimet kertovat sekä menneistä että vieläkin vaikuttavista helsinkiläisistä ja toispaikkakuntalaisista, ravintoloista, kahviloista, kouluista, yhdistyksistä. Nimeämisen tarve ja samalla Stadin slingin luonteva taipuisuus näkyy hauskaasti vaikkapa hakusanassa *Haddari*, jota kirjassa ilmoitetaan käytetyn The Beatles-yhtyeen kappaleesta »A Hard Day's Night»!

Kirjassa on mukana koko joukko sellaisia sanoja ja sanontoja, jotka selvästi kuuluvat yleiskieleen ja esiintyvätkin samassa merkityksessä myös yleiskielen sanakirjoissa (Nykysuomen sanakirjassa ja varsinkin Perussanakirjassa): *aataminaikainen*, *ahteri*, *aika* (intensiteettiadverbina), *ale*, *EP-levy*, *herrahissi*, *heteka*, *hiha* (sanonnoissa kuten *palaa hihat*), *jiiri* (-formu, -laattikko), *lautaset* (lyömäsoittimen nimityksenä), *lobbailla*, *LP*, *printteri*. Tämä on tietysti ollut omiaan lisäämään sanakirjajärkälään sivumäärää. Turhaa lienee mainita sanalla *aasi* tarkoitettavan tyhmää ihmistä tai että

akan yksi merkitys on vanha nainen. Hieman mietityttää myös partikkelin *hep* (*yks kaks kolme hep*) mukanaolo slangisanakirjassa. Joskus tuntuu siltä, että yksi, ei välttämättä tietoinen, kriteeri käsillä olevaan kirjaan pääsyyllä on ollut se, ettei sanaa muualta löytäisi. Tämä näkyy ehkä selvimmin siinä, että niin monia nykypäivän nuorisokulttuuriin kuuluvia ilmauksia on otettu mukaan yleiskielisiinä: *hip hop*, *hard core*, *ekstaasi*, *tekno* (musiikkityylin nimityksenä). Myös joidenkin erisnimien mukanaolo selittyy tästä (*General Njassa*, *Escape*).

Missä sitten menee yleiskielen, (yleis)puhekielen ja slangin raja? Niin kuin jo edellä tuli ilmi, rajan yleiskielen ja slangin välillä olisi ehkä voinut vetää hieman toisinkin. Yksittäisten sanojen mukaan ottamisesta voi keskustella sanakirjan arvioinnin yhteydessä pitkään; mitä laajempi teos on kyseessä, sitä pitempään. Tietoisesti on mukaan otettu »vanhaa puhekieltä» ja niin kutsuttua kyökkisuomea. Tuntuu siltä, että tämä osa aineistoa olisi ansainnut oman hakuteoksensa; slangisanojen keskellä kyökkisuomen ilmaukset ovat oudossa seurassa eikä vanhan puhekielen kategoria oikein hahmotu. Sanakirjan johdannossa rajataan pois vankilaslangi ynnä muut ammattislangit. Rajanveto on varmasti ollut vaikeaa. Mukana on selvää ammattisanastoa, kuten sikarinvalmistukseen liittyvä ammattinimike *vekkeliimaakari*, poliisilangin *asiakas* tai pörssislangin erisnimet *Nasse* ja *Noksu*. Slangin ja ammattikielten rajanvetoa voi pohtia toisestakin näkökulmasta. Onko huumeita käyttävien nuorten, huumekauppiaiden ja huumeista puhuvien nuorten kielen sanasto erilaista? Entä huume-*poliisien* sanasto? Missä menee raja? Tältäkin osin *Stadin slangin suursanakirjassa* on toimittu järkevästi: olemassa oleva, puhuttua kieltä ja sen eri muotoja koskeva tieto on pyritty saamaan mahdollisimman katta-

vasti talteen ja kansiin. Selväähän on, että juuri slangisanakirjassa tietyt aihealueet, semanttiset kentät, korostuvat, kuten Heikki Paunonen myös esipuheessaan selkeästi esittää.

Sanan merkityksen suhde (aineistosta löytyvän) ilmauksen kontekstuaaliseen tulkintaan lienee leksikografien paljon pohtima ongelma. Näin laajasta teoksesta voi ymmärrettävästi löytää merkityksenselityksiä, jotka nostavat tämän kysymyksen lukijan mieleen. Muutaman kerran tekijät näyttäisivät turhan uskollisesti pistäneen kirjaan merkityksen selityksen sellaisena kuin sen on alkuperäinen informantti tai kerääjä joskus muistiin merkinnyt. Tästä esimerkkeinä mainittakoon hakusanat *apina* ja *hipaisu*. Substantiivin *apina* yhdeksi merkitykseksi on ilmoitettu 'ruotsalainen'. Ainoana esimerkkinä tästä käytöstä on kielenkäyttäjien intertekstuaalista kompetenssia koetteleva lause *Kaarle XVI Kustaa on apinain kuningas*. Yllättävältä kuulostaa myös tulkinta, jonka mukaan lauseen *Käydään nopee tos hipasulla* viimeinen sana merkitseisi 'pankkiautomaattia'. Koko ilmaus tietysti motivoituu metonymyisestä, mutta siitä on ainakin tämän esimerkkilauseen perusteella vielä matkaa metonymyiseen tulkintaan, jonka mukaan ilmauksen *hipasu* merkitys olisi 'pankkiautomaatti'.

Esipuheessaan Heikki Paunonen pohtii kielen, murteen ja slangin eroa. Tämä on olennainen ja usein pohdittu kysymys. Mutta missä kulkee *Stadin* slangin ja *Helsingin* puhekielen ero? Onko näillä käsitteillä enää eroa, jos slangi käsitetään kerroksittaiseksi ja alati kehittyväksi? Niin kuin Paunonen osoittaa, ero on selvä, jos slangi paikannetaan vuosisadan alkuun, sellaiseksi kuin se on Tannerin, Turtiaisen tai Malmstenin tuotannossa. Tuon ajan slangi oli sanastoltaan ruotsinvoittoista, ja sen käyttäjäkunta oli rajallinen. Selvät rajat slangin käsitteelle on helppo piirtää vielä, jos jäädään 1950-luvul-

le, vaikka siis suomen kielen osuus toisen maailmansodan jälkeen on koko ajan kasvanut. Nykyslangin ja »Helsingin puhekielen» välinen rajanveto onkin jo lähes mahdotonta — ja myös turhaa — eikä slangin puhujien joukkoa voi enää täsmällisesti määritellä sen paremmin iän, sosiaalisen aseman saati asuinpaikan mukaan.

Paraikaa Helsingin slangia syntyy sekä puheessa että kirjoituksessa — ja niiden koko ajan muuttuvassa välimaastossa. Alun perin slangi on kuitenkin ollut puhetta, ei kirjoitusta. Tästä johtunevat kirjoissa ja lehdissä julkaistua slangia koskevat slanginharrastajien kiistat. (Yhtä vaikeata on tehdä ja puolustaa päätöksiä savoa tai Turun murretta puhuvien Ankkalinnan asukkaiden puhekuplien sisällöstä.) Paunosten sanakirjassa puheen ja kirjoituksen suhteen ongelmallisuus nousee esiin muun muassa silloin, kun kirjoitusasun perusteella pitäisi päätellä joidenkin (uudempien englannista lainattujen) sanojen ääntäminen. Esipuheessa ilmoitetaan: »Koska slangi on nimenomaan puhuttua kieltä, myös hakusanat ovat periaatteessa ääntämisen mukaisessa asussa. Näin esimerkiksi englantilaisperäiset slangisanat löytyvät yleensä ääntöasun mukaan. — Tätä periaatetta ei kuitenkaan ole noudatettu kaikkein uusimpien englantilaisperäisten lainasanojen merkinnässä.» (s. 10). Tämä ratkaisu on kiinnostava siinä mielessä, että ikään kuin oletetaan lukijan olevan kaksikielisen ja oivaltavan tuoreiden lainojen ääntämyksen englannitaitonsa varassa. Ongelmallisia tulkittavia kirjan lukijalle ovat etenkin *c*-kirjaimella alkavat tai *c*:n sisältävät sanat: *capsit* ([kämpsit] vai [kapsit]), *chattailla*, *cena*, *ceva*. Toisaalta suomen yleiskielen mukainen ääntämys on turhaan annettu esimerkiksi hakusanan *CP* [seepee] yhteydessä. Satunnaisesti ääntöasu on toki otettu puheeksi, kuten hakusanassa *patchi*. Oikean ääntämyksen ratkaiseminen on tietysti ollut vai-

keaa silloin, kun sanatieto perustuu ainoastaan kirjoitettuun lähteeseen. (Tästä käyttäjälle suunnatuissa ohjeissa huomautetaan.)

Edellä selostettu ongelma on osaksi seurausta Stadin slangin suursanakirjan aineiston kirjavuudesta. Mukana ei ole vain slanginkerääjien kirjallisia muistiinpanoja vaan kaunokirjallisuutta, runoja, laulutekstejä, uudemmassa slangista jopa lehtijuttuja ja sanomalehtien otsikoita. Tämä kirjava aineisto on kuitenkin samalla todenmukainen: slangiin törmää arkikeskustelujen ohella myös painetussa sanassa ja uusissa ja perinteisemmissä sähköisissä viestimisissä. Slangin esiintymisalalan tai reviiirin laajuutta ja eri viestimien vaikutusta slangin kokonaiskuvaan ja sanakirjantekijän työhön olisi ehkä voinut pohtia myös teoksen esipuheessa. Siihen kyllä sisältyy katsaus slangin käyttöön kaunokirjallisuudessa, mutta esimerkiksi slangipuheen kirjallisen esittämisen käytänteitä ei siinä käsitellä.

Kelpaako slangisanakirjaan kaikki slangina prantätty? Erityyppisten aineistojen arviointia voi tietysti pitää slangin puhujien ja slangiksi kirjoittavien (eettisesti arveluttavana) arvottamisena, mutta kielentutkimuksen näkökulmasta erityyppisten aineistojen annin pohtiminen olisi saattanut olla paikallaan. Toisaalta lukija voi toki helposti itse arvioida esimerkkien arvoa ja edustavuutta. Stadin slangin suursanakirjan lähdeluettelo on lähes viisikymmensivuinen ja kunkin sana-artikkelin ja esimerkin lähteet on dokumentoitu selkeästi, tarkasti ja johdonmukaisesti.

Stadin slangin suursanakirjan diakroninen ote slangiin (joka monesta murre- ja slangikäsitelmästä tyystin puuttuu) osoittaa tarpeettomaksi kiistat yksittäisten sanojen kirjoitusasuista. Se myös suo Stadin slangille sen ansaitseman aseman tuhansien ja taas tuhansien ihmisten omana kielenä, jolla on historia. Tässä mielessä Paunosten sana-

kirja vertautuukin Vanhan kirjasuomen sanakirjaan: kun tuleva 2070-luvun lukiolainen joskus saa sen käsiinsä, hän saa paitsi selityksen, myös paikannuksen vanhoista slangidokumenteista tai kaunokirjallisista teoksista löytämilleen oudoille sanoille. Vähemmän kuvitteellinen käyttäjäkunta ovat kääntäjät, jotka voivat niin halutessaan luotettavasti kääntää Paunosten sanakirjan avulla esimerkiksi 1930–1940-luvun tukholmalais- tai berliiniläisslangin ilmaukset saman ajan Stadin kielelle.

Stadin slangin suursanakirjan sanartikkelien runsaiden esimerkkien ansiosta eri aikojen slangin puhujat saavat itse äänensä kuuluviin. Sanakirjan lukijalle tarjotaan tietoa slangisanojen merkityksestä ja muodosta mutta myös siitä, minkä aikakauden kielestä ja millaisten ihmisten puheesta on kysymys. Sekä aineiston laajuus että tuntuma slangin historiaan tekevät

teoksesta lajissaan poikkeuksellisen. Selvää on, että nykyhelsinkiläisen perspektiivistä sukellus oman kielen juuriin on vaikeuttava kokemus. Samalla voi sekä stadi-laisena että suomen kielen tutkijana iloita siitä, että tämä muiden suomalaisten (kielentutkijoidenkin) monesti väheksymä kielimuoto on vihdoinkin saanut laajan ja syvällisen kuvauksen. Paras lukuohje (tämänkin) kirjan varalle on lyhyt ja yksinkertainen: »Kelaa sitä!» ■

JYRKI KALLIOKOSKI

Sähköposti: jyrki.kalliokoski@helsinki.fi

LÄHDE

RAMPTON, BEN 1995: *Crossing. Language and ethnicity among adolescents*. London: Longman.

OPISELIJAT NIMISTÖNTUTKIJAINA

Johanna Komppa, Kaija Mallat & Toni Suutari (toim.) *Nimien vuoksi*. Kielen opissa 5. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos 2001. 180 s. ISBN 951-45-9690-0.

Nimistöntutkimus on pitkään ollut yksi suomen kielen maistereiksi valmistuvien suosikkialoista. Näin on ollut varsinkin Helsingin yliopistossa, jossa Eero Kiviniemen hoitaessa nimistöntutkimuksen professorin virkaa vuosina 1971–1997 valmistui vuodessa keskimäärin kuusi hyvä-tasoista pro gradu -opinnäytettä onomastiikan alalta (Kiviniemi 1999: 255). Vaikka virka ehti olla muutaman vuoden vailla hoitajaa, on opiskelijoiden innostukseen onneksi voitu vastata antamalla opetusta ja ohjausta. Pro graduja ja pienempiä nimistöaiheisia töitä valmistuu vuosittain yhä lukuisia. Useimmat ovat laadultaan mallikkaita, osa vielä tavoitteiltaan ja näkökulmiltaan raikkaita ja innovatiivisia.

Opiskelijoiden nimistötoiden hyvästä laadusta ja laaja-alaisuudesta on kelpo osoituksena *Nimien vuoksi* -kirja. Se on ilmestynyt osana Helsingin yliopiston suomen kielen laitoksen julkaisusarjaa Kielen opissa, jossa julkaistaan opiskelijoiden tekemiä pienimuotoisia tutkielmia. Opiskelijat kirjoittavat artikkelinsa oman tutkimustyönsä pohjalta mutta myös toimittavat kirjan. Voi vain kuvitella, kuinka hyödyllistä ja opetta-vaista tällainen kokemus opiskelijalle on.

Nimien vuoksi on mainio teos. Kokonaisuus on monin tavoin edustava ja monipuolinen — jopa niin, että kirjassa ikään kuin näyttäytyy tämän hetken suomenkielinen nimistöntutkimus päihinänkuoressaan. Kirjan kahdeksan artikkelia osoittavat, mitä nyt